

.I.Linek : Zpěv k sv. Janu Nepomuckému

Mé srdce plápolá láskou ve mně neustále,
když sobě rozjímám, svatý Jene, dobrotu tvou.

Srdce moje potěšené,
duše žádá míti tebe.

Srdce moje potěšené,
duše žádá míti tebe, svatý Jene.

Amen, můj tatičku, Jene svatý, Jene svatý,
ó rač nám tu milost vyžádati a popřítí.

By jsme šťastně zde skonali,
s tebou v nebi se shledali.

By jsme šťastně zde skonali,
s tebou v nebi se shledali, se shledali.

kontakt :

Stanislav Bohadlo
bohadlo@jmc.cz - impresário, manažer

Petr Hašek
777078896, hasanek@centrum.cz

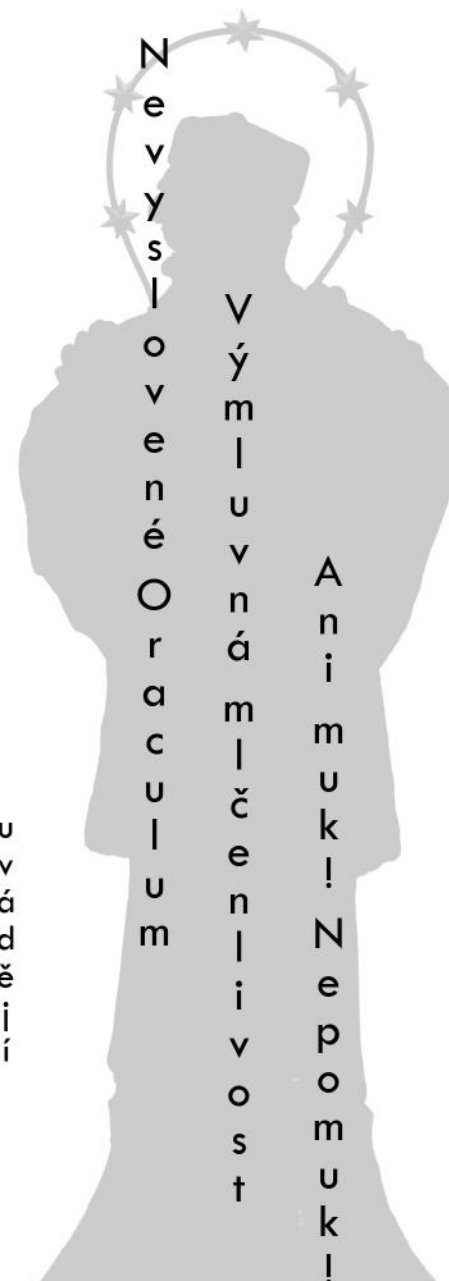
Otakar Faifr
605589002, pronachod@centrum.cz - produkce

Ani muk, Nepomuk!
2007

Program připravil Petr Hašek a graficky upravil Michal Novák

G
e
i
s
s
l
e
r
s
H
o
f
c
o
m
e
d
i
a
n
t
e
n

u
v
á
d
ě
i
í

S
v
a
t
o
j
a
n
s
k
é
d
i
v
a
d
e
l
n
í
o
r
a
t
o
r
i
u
m

Impresárió : Stanislav Bohadlo

Podle libret ke svatojánským oratoriím z let 1727, 1728 a 1730

od Heinricha Rademina sepsali : Geisslers Hofcomoedianten

Překlad libret a přebásnění textů : Kateřina Bohadlova

Píseň o sv. Janu Nepomuckém : Jiří Ignác Linek

Kostýmy : Kristýna Šrolová

Režie : Petr Hašek

Hrají :

Jan Nepomucký

Jarda – Petr Hašek

Voda – Vendula Štichová

Oheň – Kateřina Bohadlova

Vzduch – Martin Bohadlo

Země – Kristýna Matějová

Mistr Václav – Otakar Faifr

Mladej Slávek – Michal Novák

Děj se odehrává v kostele

Premiéra : 25.8.2007 Comoedien-Haus Kuks

Speciální poděkování : Jirkovi a Martině Ledvinkovým

za „houbový týden“, Vendě za „Houby s octem“,

Otovi za „film o divadle“, Bohouškovi, že se během zkoušení naučil

na jednokolce a „nabízet“, Kačce za skvělé a pohotové veršování,

Křovákovi za to, že toho nechal, Týně za to, že toho nenechala,

Kikince a její krabici za velkou trpělivost,

Standovi Bohadlovi za první večer

za to, co všechno přinesl na jeviště ... a všem Nepomukům!

Geisslers Hofcomoedianten se nesnaží o doslovnou rekonstrukci původních barokních textů. Jde jim spíše o přesah baroka do současného přebujelého „neobarokního myšlení“. Věří, že se z těchto 300 let starých textů (kolikrát i nevalné umělecké úrovně), vždy dá vytvořit (přeinterpretovat) současné a něco sdělující divadlo.

2002

Heinrich Rademin : Amor tyran aneb Harlekýn veselý advokát – barokní hauptakce na voze z roku 1717

2003

A. Foster/Geisslers : Škola Kristova a škola Světa - benediktinská školská hra z roku 1743 z Broumova

G. B. Hancke: Pasquinus a Marforio vezou Herkomanna do podsvětí – geisslerovský výlet s verši do kukského podsvětí

2004

Heinrich Rademin: Atalanta aneb Pronásledování z lásky aneb Krutá královna Tegeantů – hanswurstovské drama 10. 7. 1724 Kuks

2005

Antonio Bioni/Apostolo Zeno : Andromache (1730) – Geisslers matkám! barokní opera se zpěvy, tanci, živou hudbou a dřevy Christoph

Lorentz Pfeiffer : Křesťanské hodiny (Kuks, 1713) – Geisslers v podobě kukského orloje

2006

Braccioli (G. B.Hancke, překlad)/Geisslers: Serpillo a Melissa aneb Tymián a Citroník rande show – televizní komické intermezzo o třech částech z opery A Bionioho Orlando furioso hrané v Kuksu 15. 8. 1724

H.Rademin/Geisslers : Amor tyran – obnovená premiéra barokní hauptakce

F.A.Defrain : Basilisco di Bernagasso aneb Nevděk světem vládne (1738) – Geisslers s Malým vinohradským divadlem v maskách komedie dell'arte v režii L.Cairatiho (Itálie) a L.Favart (Francie)

2007

H.Rademin/Geisslers : Nevyslovené oraculum aneb Výmluvná mlčenlivost aneb Ani muk! Nepomuk! -svatojánské divadelní oratorium z let 1727, 1728 a 1730

Nepomucký – Geisslers Hofcomoedianten

Herecký soubor Geisslers Hofcomoedianten byl vytvořen na popud Stanislava Bohadla ze členů náhodského divadla DRED - tato „mimo DREDová“ sekce fungovala již před znovu obnovením divadelního života v Kuksu. V roce 1999 pod názvem Arnoldiho herecká společnost inscenovala veselohru Johanna Friedricha Jüngera (1759 - 1797), vídeňského dvorního básníka písního v duchu lidového divadla, s názvem Únos (1792). Tato hra byla a je dosud jedinou doloženou činohrou v zámeckém divadle vévody Petra Kuronského v Náchodě. Inscenace byla uvedena přesně po 200 letech znovu v Náchodě. V této inscenaci se již vytvořil stálý inscenační tým za dva roky vznikuvších Geisslers Hofcomoedianten. Výběrem a objevováním starých barokních textů se zabývá „principál“ Stanislav Bohadlo, jejich překladem potom Kateřina Bohadlová (zároveň i herečkou) a Petr Hašek úpravou a režii textů. Výtvarná, scénografická a často i textová podoba inscenací potom vzniká kolektivně. Od třetí inscenace (Atalanta – krutá královna Tegeantů) má návrhy kostýmů a jejich výrobu na starosti Kristýna Šrolová. Herecké obsazení se od Arnoldiho herecké společnosti trochu proměnilo, ale jádro zůstalo stejné (Otakar Faifr, Kateřina Bohadlová, Martin Bohadlo, Petr Hašek, Michal Novák a přibyly Vendula Štichová a Barbora Hofmanová, Hana Stoklasová a letos nově Kristýna Matějová).

Působišťem a domovskou scénou souboru se stává postupně dobudovaný Comoedien-Haus v Kuksu, kde každé léto připraví a nazkouší novou inscenaci, kterou potom ve světové premiéře uvedou na festivalu barokního umění Theatrum Kuks (poslední srpnový víkend). V průběhu roku se potom účastní řady amatérských i profesionálních přehlídek a festivalů a dalších kulturních akcí po celé republice.

Od roku 2001 se soubor prozatím zabývá výlučně starými barokními texty, vždy nějakým způsobem spjatými s Kuksem, a tím vlastně po necelých 300 letech navazuje na původní Geisslerovu hereckou společnost, působící na dvoře hraběte Sporcka.

Jan Nepomucký

„Baroko si svatého Jana vážilo jako člověka, který ví, kdy má mluvit a kdy mlčet.“

Vít Vlnas (in Jan Nepomucký – česká legenda, Praha 1993)

Nepomucká – legenda

Legenda praví, že Jan Nepomucký byl zpovědníkem královny Johany na dvoře krále Václava IV. Jan tvrdě odporoval požitkářskému a tyranskému králi Václavovi, např. když chtěl král nechat zaživa ugrilovat svého kuchaře za to, že mu na stůl donesl nedopečené kuřecí. Tím Jan urychlil svůj vlastní případ. Král Václav začal (i díky našeptávání jeho pobočníka Oslava) na královnu Johanu bezdůvodně žárlit. Proto král Václav začíná nutit Jana Nepomuckého, královnina zpovědníka, aby vyradil, s čím se mu královna zpovídá. Zbožný Jan odmítá porušit zpovědní tajemství. Nic neprozradí, ani když je na mučidlech, ani když ho král zve na večeři a nabízí mu královské výhody a bohatství. Jan Nepomucký neřekl nic, a za to je králem odsouzen ke svrhnutí z mostu do Vltavy...

Nepomucký – život

Jan z Pomuku se narodil někdy kolem roku 1340 ve vsi Pomuku, který náležel nedalekému cisterciáckému klášteru pod Zelenou Horou. V místě, kde dnes stojí barokní kostel sv. Jana Nepomuckého, stál podle ústního podání domek, kde se Jan narodil. Janův otec Velfín (či Welfin) byl v Pomuku v letech 1355 až 1367 rychtářem, o matce není nic známo. Základní vzdělání získal zřejmě ve škole zřízené roku 1344 při farním kostele sv. Jakuba. Další studia, která měl údajně absolvovat v Žatci, nebyla prokázána. Naopak je doloženo, že Jan studoval na Vysokém učení v Praze a patřil mezi nejlepší žáky. Od roku 1369 působil jako veřejný notář v Praze a v roce 1380 se stal u sv. Víta oltářníkem. Mezi lety 1383 a 1387 studoval církevní právo v Padově. Po návratu se stává kanovníkem u sv. Jiljí a doktorem dekretů. O dva roky později je již

kanovníkem vyšehradské kapituly a generálním vikářem pražského arcibiskupa ve věcech duchovních. Následujícího roku vyměňuje Jan svou farnost u sv. Havla za úřad žateckého arcijáhna.

Nepomucká - smrt

Příčin, z nichž nakonec vykrytalizovala Janova smrt, bylo několik. Hlavním důvodem bylo církevní schizma, a z toho vzniklé nepřátelství mezi králem Václavem IV. a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Králi velmi záleželo na tom, aby mohl ovlivňovat dosazování biskupů a dalších vyšších církevních hodnostářů. Tyto spory se vyhrtyly na začátku roku 1393 kvůli volbě nového opata kláštera v Kladrubech. Jan z Pomuku byl Jenštejnovým úředníkem a tuto volbu stvrtil tak rychle, že král čekající několik let na smrt předchozího opata, nestačil vznést formální námítky a dosadit svého člověka. Václav IV. totiž plánoval z bohatého kláštera zřítidit sídelní místo nového biskupství, a tak omezit arcibiskupovu moc, ovšem v okamžiku smrti předchozího opata se nacházel na lovu na Křivoklátě a byl tedy mimo dosah informací. Některé historické prameny hovoří o tom, že Jan kritizoval samotného krále, jiné, že nechtěl vyzradit králi zpovědní tajemství královny, již měl být zpovědníkem. Je možná (ba i pravděpodobná) i kombinace těchto faktorů. Důvody, které převažovaly, jsou nejisté. Podle katolické církve svědčí o tom, že hlavním důvodem je poslední z uvedených, i králova nezvyklá aktivita v mučírně. Král měl osobně Jana pálit na boku pochodní a tak jej nutit, aby vyzradil potřebné informace. Opačným názorem je, že král se mstil především za zmaření svých mocenských plánů. Dne 20. března 1393 Jan umírá během mučení na staroměstské rychtě (dnes dům č. 12 na rohu ulic Rybířské a Na Můstku), kterého se osobně účastní král Václav IV. Aby se pak definitivně zbavil umučeného světceva těla, vydal rozkaz svrhnout ho večer do Vltavy v místě, kde nyní na Karlově mostě stojí socha sv. Jana. 17. dubna nacházejí Janovo tělo zachycené na pravém břehu Vltavy (v místech dnešního Čechova mostu) cyriaci, kteří jej pochovávají v kostele sv. Kříže při svém klášteře.

Nepomucký - atributy

Sv. Jan Nepomucký má díky jezuitským misiím velký věhlas po celém světě, především Bavorsku a zemích Latinské Ameriky. Je uctíván jako mučedník zpovědního tajemství a patron při přírodních pohromách a povodních (díky způsobu jeho smrti). Jeho vyobrazení lze nalézt na mnoha místech, především na mostech. Tyto sochy většinou obměňují zpodobení Brokofovo (socha na Karlově mostě v Praze) – kněz v rochetě, s biretem na hlavě a pěti hvězdami kolem ní, v ruce držící kříž, případně též palmovou ratolest. Palma je symbolem vítězství, hvězdy zastupují legendu, podle níž vltavští rybáři našli po smrti Janovo tělo, případně pět ran Kristových či písmena latinského tacuí (mlčel jsem). Nevyzrazení zpovědního tajemství je symbolizováno prstem na ústech. Hvězdy kolem hlavy jsou atribut mezi světci velmi zvláštní, neboť s hvězdami kolem hlavy je zobrazována pouze Panna Maria. Jiným atributem je jazyk, který měl být nalezen v 18. století v Janově lebce neporušený; podle nových výzkumů se však jednalo o mozkovou tkáň. Dalšími atributy jsou paladium Země české ve Staré Boleslavi (podle barokní legendy sem sv. Jan putoval), most, kotva či chud'as, jemuž Jan udílí almužnu.

Kult sv. Jana Nepomuckého je nerozlučně spojen s českým barokem, kdy patřil k nejvýznamnějším světcům. Je zemským patronem Čech a Bavorska. Se stovkami kostelů a kaplí zasvěcených sv. Janovi Nepomuckému se setkáváme nejen u nás, ale i za hranicemi. Svatojánské sochy patří k typickým atributům tradiční české krajiny. Najdeme je zejména na mostech (patron vod), ale i dalších místech.

„Šest století českých dějin zabírá nepomucenská problematika a zjevuje se přitom ve stále nových podobách. Zprvu je dramatickým historickým příběhem o konfliktu mezi mocí světskou a duchovní. Pak se mění v heroickou legendu, ve strhující triumf barokního katolictví. Následuje bravurní exhibice racionalistického ducha s jeho intelektuální virtuozitou a citovým chladem. Nakonec si jako ve stříhovém filmu rychle za sebou střídají oslavy a obrany, vášnivé spory, hrozivá rouhání a po nich už nic než klid a netečnost. Svatojánská legenda patří minulosti. Je však opravdu mrtvá?“

Vít Vlnas (in Jan Nepomucký – česká legenda, Praha 1993)

„Člověk dostal dvě oči jen díky boží obezřetnosti.
Jedno plné vad a klamajících – k pochopení přírody
a druhé jasné jako pochodeň, živeno je světlem víry.
Bude-li se dívat tímto okem, ne tím prvním
a vše trpělivě zvaží,
brzy zvítězí nad pochybami.“

H.Rademin